

historisk ram, men är vid närmare påseende ofta tydligt modernt, i synnerhet då det gäller detaljerna. Marmoreringen av predikstolen är ett exempel på hur en gammal materialbehandling ger släktskap åt nytt och gammalt.

Kyrkan hade bytt utseende invändigt många gånger före branden. Väggbehandling, bänkar, orgelverk och korutformning hade förändrats, men aldrig orgelfasad och altaruppsats. Detta var skälet till att just dessa betydelsefulla inventarier rekonstruerades. Meningen var att deras 'barocksamtal' i kyrkorummet skulle kunna fortsätta.

Det lilla som fanns kvar av gammal inredning togs tillvara för att ge en känsla av historisk kontinuitet. Inredning som bevarats är gravhällar, kandelabrar och ljuskronor. Fönsterbågarna i gjutjärn gick att rädda och försågs med en innovation – isolerglas i form av två munblåsta skimrande glasrutor med en svarteloxerad aluminiumlist mellan.

Golvet sänktes något framme vid altaret vilket var ett sätt att undvika att golvet skulle bli helt plant och kännas för nytt. Bänkkvarteren gjordes kvadratiska med samma mått på mittgången som tidigare. Motivet för en återgång till fasta bänkkvarter var att ge tyngd och stadga åt rummet.

Interiörens utformning styrdes också av funktionella och liturgiska krav. Centralaltare och fria flexibla ytor i koret var krav från kyrkans sida. Andra önskemål var en 'lillkyrka' och ett 'skattkammarmål' för att visa vackra inventarier. Körens behov tillgodosågs med en fast körläktare. Vändbara bänkar möjliggör kyrkospel i södra korsarmen. Predikstolen gavs en lägre placering och en helt ny utformning.

Behov av förrådsutrymme tillgodosågs genom att en ny källare byggdes under kyrkan. Även den uppfördes med en traditionell konstruktion av tegelbågar och valv, dock med helt modernt utseende.

Kyrkan hade bytt utseende invändigt många gånger före branden. Väggbehandling, bänkar, orgelverk och kor hade förändrats – men aldrig orgelfasad och altaruppsats. Det var skälet till att just dessa betydelsefulla inventarier rekonstruerades.

Den gamla predikstolen stämde inte med det moderna liturgiska programmet. Den ersattes av en bredare, lägre placerad som gav utrymme åt fler än en präst. Riksantikvarieämbetet ansåg att även predikstolen borde ha restaurerats.

Linköpings domkyrka

– att söka det katedraliska rummet

De nygotiska gavlarna från de gamla bänkarna, ritade av Helgo Zettervall, har använts i de nya korbänkarna, både som gavlar och krön.

LINKÖPINGS DOMKYRKA går i sina äldsta delar tillbaka till 1230-talet. Den har byggts på och om kontinuerligt under århundradena. Kyrkan har renoverats vid flera tillfällen under det senaste århundradet. Under åren 2000–04 restaurerades domkyrkan under ledning av arkitekt Kerstin Barup. Målsättningen för restaureringen var att lösa de praktiska behov som fanns men även att återskapa ett katedraliskt rum, lämpat för en liturgi som närmar sig den medeltida katolska.

Restaureringen har sin grund i en ökad och förändrad verksamhet inom kyrkan i dag. Gudstjänster i olika former, musik- och turistverksamhet och tillgänglighet kräver en ökad flexibilitet och nya funktioner i rummet.

Kyrkorummet har kunnat användas på ett friare sätt genom att långhuset gjorts mer öppet. Bänkarna från 1880-talet har byggts om och de i sidoskeppen har tagits bort samtidigt som trägolvet där har ersatts med kalksten som i kyrkorummet i övrigt. Allt har skett i syfte att skapa en helhet och en upplevelse av det katedraliska rummet.

De fria ytorna kan ibland fyllas av upp till 700 nytillverkade, lösa kopplings- och

stapelbara stolar. När stolarna inte används förvaras de i ett nytt förråd i källaren dit de transporteras med truck på ett iögonenfallande rationellt sätt.

Golvet i mittskeppet närmast koret har höjts och belagts med kalksten; samtidigt har gravhällar lyfts undan till en ny skonsammare placering. Predikstolen har flyttats från högkoret till sin ursprungliga placering i bänkkvarteren vilket också understryker korets nya utbredning.

Ny inredning har tillförts kyrkorummet i ett formspråk som anknyter till kyrkans gotiska kapital och de vertikala linjerna i kyrkoarkitekturen. Korets lösa inredning har fått en ny gestaltning genom att man utgått från ekstavar i olika kombinationer som har oljats eller förgyllts. De nygotiska gavlarna från de gamla bänkarna, ritade av Helgo Zettervall, har använts vid nyttillverkning av de höga korstolarna, både som gavlar och krönande dekorationer.

Vid den nya ljussättningen av kyrkorummet har man valt ett ljus riktat uppåt för att förstärka känslan av verticalitet. Vissa föremål i rummet, såsom altare och predikstol, är belysta av strålkastare. Kyrkans nygestaltning och belysning har gett

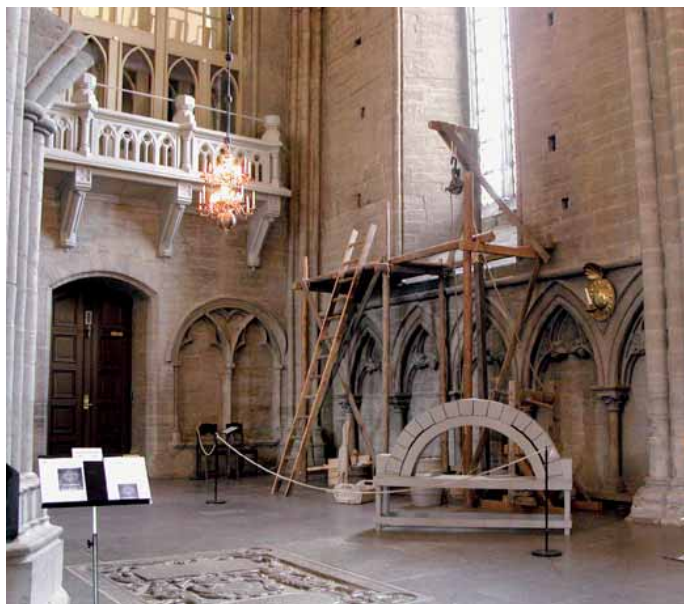
kyrkorummet en scenografisk karaktär. Domkyrkan har en ny ljudanläggning med högtalare som i sin utformning söker anknytning till knippepelarna.

Söder om kyrkan har den befintliga källaren med teknikutrymmen utökats, den gamla kyrkogården har grävts upp och massorna flyttats till annan plats. Den nya ytan är avsedd för förvaring av icke permanenta tillbehör och nås via en ny hiss i tornets sydvästra del. Nödutgången söder om kyrkan, formad som en romantisk ruin, är allt som är synligt för besökaren.

Vapenhuset har fått en ny funktion genom att modern utrustning för information om kyrkan och dess verksamhet placeras där.

De fria ytorna i domkyrkan ger möjlighet att skapa utställningar av upplevelsekaraktär, som exempelvis hur en byggarbetsplats under medeltiden kunde se ut.

Det finns i dag tankar och idéer om ett besökscenter med bland annat café och konferensutrymmen men även utrymmen för försäljning, information och administration.

Utställning i kyrkan som visar en medeltida byggarbetsplats.

De löst ställda väggarna i det kraftfulla kyrkorummet och skärpan i formgivningen av knäfallet vittnar inte om förföriskt historiserande utan håller sig inom ramen för det korrekta med avsikt att ge domkyrkan en modern offentlig rumsarkitektur av kvalitet.

SKARA DOMKYRKA från 1100-talet har under åren genomgått många förändringar. Åren 1886–94 restaurerades kyrkan genomgripande av Helgo Zettervall och den senaste restaureringen genomfördes 1999–2000 av Arksam arkitekter (numera AIX) med Jan Lisinski som ansvarig arkitekt.

Den senaste restaureringen präglas av ett genomarbetat program där praktiska behov och en förändring av liturgin måste lösas.

Sakristian längst i öster, inrättad av Tengbom, revs för att högaltaret skulle kunna flyttas tillbaka och kyrkans huvudaxel återställas till sin fulla längd. Koret förlängdes även västerut mot tvärskeppet där det nya centralaltaret placerades. Koret höjdes upp och gestaltades som ett högkor där rumsligheten förstärktes med nya korstolar. Under koret inrymdes den omgestaltade kryptan.